

Aan:

- Minister van Justitie en Veiligheid, de heer mr. F. van Oosten
- Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport prof. dr. J.A. Bruijn en Staatssecretarissen mevrouw drs. J.C.Z.M. Tielen en mevrouw dr. N.J.F. Pouw-Verweij
- Leden van de Vaste Commissie J&V
- Leden van de Vaste Commissie VWS

Via e-mail:

- ministervws@minvws.nl
- staatssecretarisjps@minvws.nl
- ministerjv@minjv.nl
- cie.jv@tweedekamer.nl
- cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 27 november 2025

Contact: drs. E. van Hoek (evanhoek@npvzorg.nl)

Betreft: Inbreng NPV-Zorg voor het leven ten behoeve van het debat over het Wetsvoorstel tot wijziging van de Embryowet in verband met de afschaffing van het tijdelijk verbod op het doen ontstaan van embryo's voor wetenschappelijk onderzoek.

Geachte politici,

In aanloop naar het Kamerdebat van volgende week dat over het thema embryokweek gaat, brengt de NPV graag een aantal punten onder uw aandacht.

- 1. Embryokweek is in strijd met de menselijke waardigheid.**
- 2. Embryo's kweken voor onderzoek is grensverleggend en gaat verder dan onderzoek doen op embryo's die overblijven na ivf.**
- 3. Opheffing kweekverbod maakt klonen mogelijk om cellen en weefsels te oogsten.**
- 4. Het is naïef om te denken dat grenzen van toelaatbaarheid niet verschuiven.**
- 5. De waarde van menselijk leven is niet afhankelijk van maatschappelijke opvattingen, maar ook die zijn niet ten gunste van embryokweek.**
- 6. Bezinning op alternatieven is nodig.**

De vraag of embryo's gekweekt mogen worden voor wetenschappelijk onderzoek is een belangrijk ethisch vraagstuk. Waar voorstanders van de wetswijziging wijzen op kansen voor onderzoek op het terrein van vruchtbaarheidstechnieken en aangeboren aandoeningen, pleit de NPV voor het handhaven van het verbod op embryokweek. Evident voor ons is dat we -net als voorstanders- recht willen doen aan het lijden van mensen met vruchtbaarheidsproblematiek of erfelijke, aangeboren aandoeningen. Echter, zoals bij elk medisch-wetenschappelijk onderzoek, dient kennis op ethisch verantwoorde wijze verkregen te worden. Het kweken van embryo's overschrijdt volgens de NPV een ethische grens.

1. Embryokweek is in strijd met de menselijke waardigheid

Een embryo is als pril menselijk leven heel bijzonder. Het heeft uniek DNA met persoonlijke informatie. Ooit waren wij allemaal een embryo. Net als de peuterfase en de pubertijd hoort deze prille periode helemaal bij de levenscyclus van de mens. Aan deze levenscyclus is de menselijke waardigheid inherent. Een embryo is méér dan alleen materie: menselijk leven draagt het beeld van God. Ook velen die geen Schepper erkennen, onderkennen de spirituele dimensie van het embryo. Wie heeft ooit kunnen meten wanneer gedachten ontstaan? Of wanneer het karakter wordt gevormd? Bij zo'n wonderlijk mysterie past voorzichtigheid en bescherming, geen verbruikende experimenten. Legitieme doelen als medisch-wetenschappelijke en technologische vooruitgang mogen niet ten koste gaan van mensenlevens van wie wij beslissen dat ze het niet waard zijn om te leven, maar enkel nuttig zijn als onderzoeksmateriaal.

2. Embryo's kweken voor onderzoek is grensverleggend en gaat verder dan onderzoek doen op embryo's die overblijven na ivf.

Eén van de redenen vóór het opheffen van het verbod, is de hoop dat inzichten uit embryokweek leiden tot het verbeteren van ivf-behandelingen. Wat is er blijdschap als bij ivf een embryo ontstaat dat teruggeplaatst kan worden: er wordt een kind verwacht! Tegelijk krijgen overblijvende embryo's een heel andere waarde toegekend: zij krijgen de kille term 'restembryo' en worden opgeslagen en na – eventueel – onderzoek weer vernietigd. Dat klinkt als een dubbele moraal. Twee embryo's, die allebei compleet anders worden genoemd en behandeld.

Door embryo's te kweken speciaal voor onderzoeksdoeleinden wordt nog een grens verlegd in het instrumentaliseren van menselijk leven. Hierbij verandert de intentie waarmee embryo's worden gecreëerd. Embryo's laten ontstaan met de intentie familiale waarden te dienen is in lijn met het ontwerp van het menselijk leven. Menselijk leven is bedoeld om te ontwikkelen en geboren te worden. Leven is bedoeld voor relaties: dat blijkt uit gevolgen van eenzaamheid, maar dat zie je ook al aan het feit dat een embryo binnen 48 uur na de bevruchting al via allerlei signaalstoffen met de moeder communiceert. Ontwikkelingen die de relatiegerichtheid en het doel van de mens zó tegenstaan, dienen ontmoedigd te worden.

Met het kweken van embryo's ontstaat er twee categorieën menselijk leven: leven dat de kans krijgt om tot bloei te komen en leven dat puur bestemd is als onderzoeksmateriaal en daarna wordt vernietigd.

3. Opheffing kweekverbod maakt klonen mogelijk om cellen en weefsels te oogsten.

Naast het tot stand brengen van embryo's puur en alleen voor wetenschappelijk onderzoek, zou het opheffen van het verbod nóg iets controversieels mogelijk maken. Als het kweekverbod zou worden opgeheven, treedt artikel 9 van de Embryowet, dat al in vergaderjaar 2001/2002 is vastgesteld, in werking.¹ Dit artikel beschrijft in lid 1 sub a dat er embryonale cellen in kweek kunnen worden gebracht "met het oog op transplantaties bij de mens die niet dan met gebruikmaking van cellen van speciaal tot stand gebrachte embryo's kunnen worden verricht". De Memorie van Toelichting van datzelfde jaar verheldert dat het hier gaat over het tot stand brengen van klonen om daar cellen en weefsels uit te oogsten voor transplantatiedoeleinden.² Deze praktijk zou dus bij de opheffing van het verbod óók worden gelegaliseerd.

¹ Artikel 9 is vindbaar in [Staatsblad 2002, 338 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen](#).

² [Kamerstukken II 2000-2001, 27423, nr. 3](#), p. 26, 33, 35 (MvT) en [Kamerstukken II 2024-2025, 36416, nr. 7](#), p. 35 (MvT).

4. Het is naïef om te denken dat grenzen van toelaatbaarheid niet verschuiven.

Als eenmaal de fundamentele beslissing genomen is om menselijk leven te mogen verbruiken voor onderzoeksdoeleinden, zijn er altijd nobele en uitdagende doelen te bedenken waarom méér kweek mogelijk zou moeten worden. Het opheffen van het verbod op embryokweek opent zo de deur naar allerlei typen (controversieel) onderzoek. Denk aan onderzoek naar kweekvloeistoffen om bij ivf de slagingskans te verhogen, maar denk ook aan onderzoek naar het wijzigen van embryo-DNA (kiembaanmodificatie) of aan het maken van kunstmatige geslachtscellen (ivg): een techniek waarmee vruchtbaarheid behouden kan worden in geval van ziekten, maar die ook nieuwe vormen van genetische voortplanting introduceert (denk aan postmenopauzaal moederschap, solo voortplanting of genetische voortplanting bij koppels van gelijk geslacht).

Veelal wordt gezegd dat dit zo'n vaart niet zal lopen, maar illustratief voor grensverschuivingen is de toename aan indicaties bij PGT³⁴ en het recent ingediende [wetsvoorstel dat PGT bij dragerschap](#) mogelijk zou moeten maken. Ook het [advies van de Gezondheidsraad](#) om de grens voor embryo onderzoek op te schuiven van 14 dagen naar 28 dagen laat zien hoezeer het embryonale leven onder druk staat.

Dat het niet gaat om een toekomstig 'hellend vlak', maar nu al ruimte voor allerlei type onderzoek zou komen, blijkt uit de formuleringen in het conceptwetsvoorstel die breed interpreteerbaar zijn. Zo staat er bijvoorbeeld dat alleen onderzoek toegestaan wordt waarbij het *'redelijkerwijs aannemelijk is dat het zal leiden tot de vaststelling van nieuwe inzichten op het terrein van onvruchtbaarheid, het terrein van kunstmatige voortplantingstechnieken, het terrein van erfelijke of aangeboren aandoeningen of het terrein van de transplantatiegeneeskunde'*⁵

Ook schrijven de initiatiefnemers: *'Wel zijn initiatiefnemers van mening dat onderzoek naar technieken die nog niet wettelijk toegestaan zijn, niet per definitie hoeft te worden verboden.'*⁶ Daarnaast heeft de CCMO eerder aangegeven dat het verbod op genetische modificatie van het nageslacht geen reden is om onderzoek naar deze techniek categorisch af te wijzen.⁷ Het gevolg is dat er embryo's, collectieve middelen en tijd wordt opgeofferd ten dienste van onderzoek dat verboden, maatschappelijk onwenselijk of maatschappelijk nog discutabel is.

Dat heeft grote gevolgen, want techniek is niet neutraal. Als men de onderzoeken op dit terrein wil uitbreiden, zullen er mogelijkheden ontstaan waarvan het gebruik zich aan ons gaat opdringen. Dit heeft impact op waardevolle structuren in de maatschappij, ouder-kind relaties en onze kijk op ziekten en aandoeningen. Embryo-onderzoek gaat over ons allemaal.

5. De waarde van menselijk leven is niet afhankelijk van maatschappelijke opvattingen, maar ook die zijn niet ten gunste van embryokweek

Het gelijkheidsbeginsel, maar ook het beginsel om niet te discrimineren (bijvoorbeeld op grootte of mate van ontwikkeling), is er om mensen te beschermen tegen potentieel schadelijke opvattingen van een

³ En ook de wijziging van de Embryowet d.d. 1 juli 2020 die geslachtskeuze toestaat bij beperking van het risico op een ernstige erfelijke aandoening met ongelijke geslachtsincidentie.

⁴ PGT Nederland. Geschiedenis van PGT [internet]. PGT Nederland; [z.d.]. Beschikbaar via: <https://www.pgt nederland.nl/over-pgt-nederland/historie>. Geraadpleegd op 19 augustus 2025.

⁵ Artikel 11 Embryowet. D.D 02-07-2002

⁶ Paternotte & Bevers. Nota naar aanleiding van het verslag, Kamerstuk 36416 nr. 10. Den Haag: 2025. Paragraaf 4.2

⁷ Kuipers E. Brief van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de Evaluatie van de Embryowet. Kamerstuk 30486 nr. 28. Den Haag; 17 okt 2022. p.18.

meerderheid met meer macht en invloed. Veelal wordt gekeken naar de publieke opinie om te bepalen of embryo's beschermd moeten worden. Maar de menselijke waardigheid overstijgt diepgaande meningsverschillen over wat menselijk leven is.

Echter, ook wanneer men wél naar opvattingen zou kijken, ondersteunen die de voorgenomen wetswijziging niet. In hun antwoord op de Kamervragen over het draagvlak van embryo-onderzoek onder de Nederlandse bevolking, halen de initiatiefnemers het rapport van het Rathenau Instituut aan. Hoewel hieruit blijkt dat een deel van de bevolking instemt met onderzoek op gekweekte embryo's, vermelden de initiatiefnemers een andere belangrijke conclusie niet. Nadat de respondenten stap-voor-stap meegenomen zijn in de materie, wordt als laatste gevraagd hoe zij aankijken tegen de opheffing van het verbod op embryokweek. Het antwoord op deze relevante vraag toont dat slechts 31% van de Nederlanders voorstander is van het opheffen van het verbod op embryokweek. Daarentegen wil 47% het verbod in stand houden, terwijl 22% het (nog) niet weet. Deze cijfers zijn veelzeggend: het debat draait niet alleen om de principiële vraag of er ge-experimenteerd mag worden op embryo's, maar ook om bredere overwegingen. Als een meerderheid van de bevolking het verbod wil handhaven, waarom zou de overheid het dan toch opheffen?

6. Bezinning op alternatieven is nodig

De mogelijkheden en beloften van embryo-onderzoek zijn groot(s). Tegelijk is de prijs van het opofferen van waardevolle embryo's echter te hoog en blijft het onzeker of zowel individuen als de maatschappij uiteindelijk baat hebben bij de onderzoeksresultaten. De NPV roept op tot bescherming van embryo's en bezinning als het gaat om alternatief onderzoek, bijvoorbeeld op embryomodellen die gemaakt zijn uit iPS-cellen. Daarover stuurden wij u eerder al [een brief](#).

Maar 'zorgen voor het leven' gaat verder dan zoeken naar hoe de technologie het antwoord op onze problemen kan zijn of kan bijdragen aan het vervullen van wensen. Bekend is dat de stijgende leeftijd waarop men moeder wil worden één van de belangrijkste oorzaken is van ongewenste kinderloosheid en daarmee dus aanjager van ivf. Onderzoek toont dat twee-derde van de Nederlanders de duur van de vrouwelijke vruchtbaarheid overschat.⁸ Ook daar liggen kansen voor interventie.

Slotappèl

Beschermwaardigheid gaat over de mens. Een mensenleven heeft een intrinsieke waarde die gerespecteerd en beschermd dient te worden door de overheid, in welke fase van het leven het ook verkeert. Rechtdoen aan de menselijke waardigheid betekent dat medisch-wetenschappelijk onderzoek niet ten koste gaat van, maar ten dienste staat van de mens. De beschermwaardigheid van de mens betekent: de mens verdient bescherming, *omdat hij het waard is*.

De NPV-Zorg voor het leven raadt de Tweede Kamer aan om *tegen* het wetsvoorstel te stemmen. Wij wensen u van harte Gods zegen en wijsheid toe bij de besluitvorming.

Hoogachtend,

NPV - Zorg voor het leven

⁸ Van Hoek E. & Geuze Y Een grens aan de kinderwens? 2024: Veenendaal; NPV-Zorg voor het leven.
Beschikbaar via: [NPV-Rapport-Grens-aan-de-kinderwens.pdf](#)

dr. Bert-Jan Heusinkveld
Directeur NPV-Zorg voor het leven

De NPV is een christelijke organisatie die opkomt voor de zorg voor het leven en ook de grootste patiëntenorganisatie van Nederland. Met een bureau van professionals, rond 46.000 leden en 70 lokale afdelingen met ruim 6.000 vrijwilligers is de NPV actief op de terreinen beleidsbeïnvloeding, advies & toerusting en vrijwillige thuishulp. De NPV onderhoudt een groot netwerk binnen en buiten christelijk Nederland op thema's en projecten rond medische ethiek, met nadruk op begin en einde van het leven (onder andere prenataal onderzoek, zwangerschapsafbreking, palliatieve zorg, euthanasie en het actuele debat rond 'voltooid leven'). Ook voert de NPV jaarlijks onderzoek uit onder haar leden naar kennis, opvattingen en ervaringen over actuele medisch ethische thema's.